

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon
Surmarie Hortencia
Sem Klein

Telefoonnummer
+5999 4619081

Datum
31 mei 2017
Ons kenmerk
Cft 201700120

E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Pagina
1/5

Bijlagen

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
Telefax (+297) 5822224

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Begrotingsvoorbereiding 2018

Geachte heer Gijsbertha,

Conform de Staatsregeling van Curaçao dient de ontwerpbegroting 2018 uiterlijk op de tweede dinsdag van september aan de Staten te worden aangeboden. Het is gebruikelijk dat in de periode hieraan voorafgaand een conceptversie van de ontwerpbegroting voor advies wordt ingediend bij het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft), zodat de Staten bij de behandeling van de ontwerpbegroting kunnen beschikken over zowel het advies van de Raad van Advies als van het Cft. Ten behoeve van de begrotingsvoorbereiding 2018 stelt het Cft u door middel van deze brief op de hoogte welke onderdelen in het bijzonder zullen worden betrokken bij de toetsing van de begroting 2018.

Aandachtspunten begroting 2017

Allereerst wijst het Cft op twee lopende onderwerpen. Uit de uitvoeringsrapportage over de eerste kwartaal van 2017 blijkt dat de gerealiseerde lasten over de gewone dienst 2016 hoger zijn dan de gerealiseerde baten waardoor een voorlopig tekort op de gewone dienst van ANG 30,8 miljoen is gerealiseerd. Echter werd aangegeven dat de prognose voor 2016 voornamelijk uitging van een klein overschot op de gewone dienst van ANG 5,5 miljoen. Dit verwachte overschot is volledig afhankelijk van dividenden die nog niet gerealiseerd zijn. Het Cft heeft de definitieve cijfers over het jaar 2016 nog niet ontvangen maar wil u meegeven dat indien blijkt dat het jaar 2016 toch met een tekort wordt afgesloten dit tekort in de begroting 2017 (middels een tweede begrotingswijziging of een Nota van Wijziging op de reeds opgestelde 1^e begrotingswijziging) dient te worden gecompenseerd.

Een ander risico voor de begroting 2017 is de lening van ANG 33 miljoen die aan Insel air is gegeven. Indien Insel air insolvent zou worden en zijn verplichtingen niet kan nakomen of een samenwerkingsverband aangaat in een constructie waarbij de schulden niet worden overgenomen dient volledige dekking voor dit bedrag op de gewone dienst van 2017 te komen. Aangezien de lening in de 1^e BW voor ANG 5 miljoen via een positief saldo op de gewone dienst wordt gedekt en voor ANG 28 miljoen op de kapitaaldienst, betekent dit dat ingeval deze situatie zich voordoet ANG 28 mln. additioneel op de gewone dienst verwerkt moet worden.

Het Cft benadrukt dat indien beide situaties zich zullen voordoen er een aanzienlijke druk op de begroting 2017 zal komen en adviseert u daarom om voorzichtigheidshalve alvast rekening te houden met dit mogelijke scenario.

Het Cft adviseert u tevens om de vertaalslag van het beleid in het getekende regeerakkoord en de daaruit voortvloeiende financieringsbehoefte voor zover van toepassing op inzichtelijke wijze in de begroting 2017 te verwerken.

Toetsingskader

Het Cft zal de ontwerpbegroting 2018 toetsen aan de financiële normen zoals opgenomen in artikel 15 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft). Dit betekent dat wordt beoordeeld of de gewone dienst en de kapitaaldienst sluitend zijn, de rentelastnorm niet wordt overschreden en er een uiteenzetting wordt verstrekt van de financiële toestand van Curaçao. Daarnaast dient de begroting volledig, controleerbaar, ordelijk en volledig toegelicht te zijn.

Om te kunnen voldoen aan de normen uit artikel 15 Rft is goed financieel beheer een noodzakelijke voorwaarde. Dit belang is nog eens bevestigd met het Koninklijk besluit van 12 mei 2016 op het Kroonberoep naar aanleiding van het advies van de evaluatiecommissie. Uit artikel 4 van de Rft volgt dat het toezicht op het financieel beheer onderdeel vormt van de taken van het Cft. Het Cft gaat graag op korte termijn met u in gesprek over de stappen die gezet moeten worden om het financieel beheer op orde te krijgen, mede gelet op het volgende evaluatiemoment van de Rft.

Weerstandsvermogen en liquiditeitspositie

In het kader van houdbare overheidsfinanciën is het van groot belang dat de financiële startpositie die bij aanvang van de nieuwe staatkundige verhoudingen aan Curaçao is meegegeven tenminste wordt gehandhaafd. Hiervoor is een toereikend weerstandsvermogen onontbeerlijk. Ook de vanaf 2020 aankomende aflossingsverplichtingen op de schuldsaneringsleningen geven aanleiding om een bestemmingsreserve op te bouwen. Als onderdeel van het begrotingsbeleid dient het weerstandsvermogen daarom verhoogd te worden, voor zowel de overheid in enge zin als de sociale fondsen. Het Cft verzoekt u om in de ontwerpbegroting 2018 in te gaan op de mogelijkheden om een bestemmingsreserve voor de aflossingsverplichtingen op te bouwen en het weerstandsvermogen te versterken. In de meerjarenbegroting (2017-2020) is rekening gehouden met het vergroten van het weerstandsvermogen van Curaçao.

De omvang tot en met 2020 van alle geplande reserveringen tezamen bedraagt ANG 184 miljoen. Hiervan is ANG 100 miljoen bestemd voor de eerste aflossing in 2020 op de schuldsanering lening. Het is zaak om deze geplande reservering de komende jaren daadwerkelijk te realiseren en het weerstandsvermogen te versterken.

De liquiditeitspositie van Curaçao is de afgelopen jaren sterk gedaald. Uit de uitvoeringsrapportage over het eerste kwartaal 2017 blijkt een Current Ratio, gecorrigeerd voor de liquide middelen die zijn geoormerkt voor investeringen in HNO, van 1. De huidige liquiditeitspositie begint hiermee te dalen tot de ondergrens van een financieel gezonde waarde van tussen de 1 en 1,5. Het Cft vraagt uw aandacht voor deze dalende liquiditeitspositie.

Kapitaaldienst

De afgelopen jaren zijn verbeteringen aangebracht om te komen tot een meer realistische investeringsagenda, maar de inzichtelijkheid van de begrote investeringen op de kapitaaldienst dient nog verder te worden vergroot. De kapitaaldienst dient meer secuur te worden begroot om een realistisch beeld te schetsen van de investeringen die het aankomende jaar zullen worden gedaan, rekening houdend met de absorptie- en uitvoeringscapaciteit van het land, vanuit zowel het economisch perspectief als het perspectief van de ambtelijke uitvoering. Daarbij adviseert het Cft u bij het opstellen van de begroting 2018 rekening te houden met het structureel houdbaar geachte leenniveau in de orde van ANG 60 miljoen (1% bbp), wat impliceert dat meeruitgaven op de kapitaaldienst gefinancierd worden uit een overschot op de gewone dienst en uit afschrijvingen.

Het concreet beoordelen van investeringsvoornemens is in het verleden nooit goed mogelijk geweest, aangezien de kapitaaldienst onvoldoende was onderbouwd en investeringsvoornemens gedurende het jaar nog te vaak in beweging waren. Daarom heeft het Cft tot nu toe een voorbehoud gemaakt op de kapitaaldienst. Pas wanneer dit voorbehoud wordt omgezet in een positief advies, kan door Curaçao volledig worden voldaan aan de eisen uit artikel 15 Rft. Het Cft gaat graag met u in gesprek over de noodzakelijke stappen om dit voorbehoud overbodig te maken.

Leenverzoeken en schuldquote

Vanwege beperkte inzichtelijkheid van de kapitaaldienst, worden concrete investeringsvoornemens nu getoetst aan de hand van individuele leenverzoeken. Deze procedure zal in beginsel ook in 2018 worden gevolgd, waarbij het Cft aantekent dat wanneer er sprake is van een realistische kapitaaldienst met volledige toelichting per investeringsproject er in gezamenlijkheid kan worden gestreefd naar een wijziging van deze procedure.

Om gebruik te kunnen maken van de lopende inschrijving van Nederland dient de begroting van Curaçao sluitend te zijn. In dit verband is nader inzicht in de hierboven gereleveerde Aandachtspunten begroting 2017 dringend gewenst. Tevens dient te worden voldaan aan de rentelastnorm.

Om de toets op de rentelastnorm uit te kunnen voeren is het noodzakelijk dat de collectieve sector voor 2018 en 2019 wordt vastgesteld. Conform artikel 23 uit de Rft dient dit uiterlijk op 1 april van het lopende begrotingsjaar (2017) te gebeuren, ten behoeve van het volgende begrotingsjaar (2018 en 2019). Dit is echter tot op heden nog niet gebeurd. Het Cft adviseert u de collectieve sector 2018 zo snel mogelijk vast te stellen.

Sociale fondsen en schommelfonds

De afgelopen jaren heeft de overheid diverse maatregelen genomen om de tekorten binnen de sociale fondsen terug te dringen. Wel blijft het beperken van de stijging van de zorgkosten ook de komende jaren een punt van aandacht, aangezien Curaçao wereldwijd een van de hoogste zorgkosten per inwoner kent. De maatregelen ten aanzien van de Algemene Ouderdomsverzekering (AOV), hebben nog niet geleid tot het terugdringen van de uitgaven binnen dit fonds. Het Cft adviseert u om additionele maatregelen te nemen in de begroting 2018 indien blijkt dat de tekorten binnen de AOV-fonds volhouden.

Dit jaar zal, zoals geprojecteerd, het schommelfonds vrijwel worden uitgeput, waarna tekorten bij de sociale fondsen rechtstreeks op de begroting van Curaçao drukken. Indien de genomen maatregelen om deze tekorten terug te dringen onvoldoende effect sorteren, zijn additionele maatregelen of dotaties aan het schommelfonds in de begroting 2018 noodzakelijk.

HNO/SEHOS

Het Cft zal de ontwikkelingen rond St. Elisabeth Hospitaal (SEHOS) en het Hospital Nobo Otrobanda (HNO) blijven volgen vanwege mogelijke, aanzienlijke financiële effecten op de Landsbegroting en zal blijven toetsen of deze effecten op een juiste wijze worden verwerkt in de begroting. Het Cft adviseert u om uw collega-Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur aan te sporen om actief regie te voeren op de transitie van SEHOS naar HNO. Daarnaast is dringend inzicht nodig in de uitkomsten van de inmiddels afgeronde externe evaluatie van HNO en de mogelijke financiële consequenties die daaruit voortkomen. Het Cft ontvangt daarom samen met de ontwerp-begroting 2018 graag een update van de business case van HNO, om de effecten op de (meer)jarenbegroting te kunnen toetsen.

Dividend en overheidsvennootschappen

Het Cft merkt op dat overheidsvennootschappen met een gezonde financiële positie een bijdrage kunnen leveren aan de begroting van Curaçao. Het Cft ontvangt graag bij de raming van de te verwachten dividendinkomsten in de begroting 2018, tevens een toelichting over welke overheidsvennootschappen dit betreft. Het Cft ontvangt tevens samen met de begroting 2018 graag een plan van aanpak voor de financiële problemen bij Cpost International NV en zoals vermeld in het regeerakkoord voor Fundashon Kas Popular. Het Cft adviseert u om een transparant dividendbeleid op te stellen gebaseerd op duidelijke afspraken omtrent het normrendement, solvabiliteitsratio's en eigen vermogensposities van de entiteiten.

Kenmerk
Cft 201700120
Blad
5/5

Financieel beheer

Als concrete mijlpaal voor het op orde zijn van het financieel beheer adviseert het Cft om een goedkeurende verklaring van de accountant voor getrouwheid bij de jaarrekening 2018 na te streven. Daartoe zou een concreet stappenplan met tijdslijnen moeten worden opgesteld, waarbij de bevindingen en aanbevelingen van de SOAB en de ARC bij de jaarrekening controles worden opgepakt. Het Cft gaat graag met u hierover in gesprek.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid deze te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

prof. dr. A.F.P. Bakker

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:

De Minister-President van Curaçao

De (wnd.) secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao